

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет журналістики

Кафедра міжнародної журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« » 2025 р.

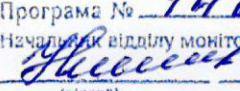
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія та психологія управління медіа:
Журналістика кризових ситуацій

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
рівня вищої освіти	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.01 Журналістика

Київ – 2025

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 1482/25
Начальник відділу моніторингу якості освіти

(підпис) (прізвище, по батьку)
« » 20.25

Розробник:

Семенюк Олег Анатолійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри міжнародної журналістики

Викладач:

Гончарук Ігор Сергійович, викладач кафедри міжнародної журналістики

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної журналістики Факультету журналістики

Протокол від «16» вересня 2025 року № 2

Завідувач кафедри _____ Віталій ТЕРЕЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.01 Журналістика

_____ . _____ . 2025 р.

Гарант освітньої програми _____ Андрій БОРЕЦЬ

Робочу програму перевірено

_____ . _____ . 2025 р.

Заступник декана _____ Роксолана ДЬЯЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Соціологія та психологія управління медіа: Журналістика кризових ситуацій		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2 / 60	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом	3	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, зокрема:	60	60
<i>Аудиторні</i>	28	8
<i>Модульний контроль</i>	4	—
<i>Семестровий контроль</i>	—	—
<i>Самостійна робота</i>	28	52
Форма семестрового контролю	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета. Навчальний курс «Журналістика кризових ситуацій» спрямований на формування теоретичної бази фахівця — бакалавра журналістики. Головною метою його є формування у майбутніх фахівців поняття про кризові ситуації та особливості роботи в умовах конфліктів і криз; розуміння методології і формування навичок створення медійних матеріалів, у яких висвітлено кризові ситуації; формування уявлень про специфіку роботи з людьми, які постраждали внаслідок конфлікту; усвідомлення ролі масмедіа у середовищі конфлікту.

Завдання. Головне завдання курсу полягає у формуванні вміння створювати медійні матеріали про кризові ситуації для розміщення на різноманітних інформаційних платформах: ТБ, радіо, друкована преса, нові медіа.

Після опанування дисципліною мають бути сформовані такі **компетентності**:

загальні:

- **ЗК-04.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- **ЗК-05.** Навички використанні інформаційних і комунікаційних технологій
- **ЗК-08.** Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями
- **ЗК-11.** Здатність спілкуватися державною мовою

спеціальні (фахові):

- **ФК-1.** Здатність застосовувати знання із сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності
- **ФК-2.** Здатність формувати інформаційний контент
- **ФК-3.** Здатність створювати медіапродукт
- **ФК-7.** Здатність до оцінки інформації з погляду правових та етичних засад журналістики

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У процесі вивчення дисципліни формуються такі **програмні результати навчання**:

- **ПРН-2.** Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції
- **ПРН-6.** Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків
- **ПРН-7.** Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег
- **ПРН-8.** Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань
- **ПРН-9.** Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадського суспільства
- **ПРН-12.** Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою
- **ПРН-16.** Поширювати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію
- **ПРН-17.** Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
			Аудиторна:					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
	Змістовий модуль 1. Специфіка роботи журналіста в кризових ситуаціях							
1	Кризові ситуації: український та світовий досвід. Безпека журналіста в кризових умовах	8	2	2				4
2	Професійні стандарти і вимоги в умовах кризових ситуацій	8	2	2				4
3	Специфіка збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій	8	2	2				4
4	Особливості журналістської етики в кризових ситуаціях	8	2	2				4
	Модульний контроль	2						
	Разом	34	8	8				16
	Змістовий модуль 2. Роль журналістики в кризових ситуаціях							
5	Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту)	8	2	2				4
6	Принципи поширення життєво важливої (гуманітарної) інформації в масмедіа	8	2	2				4
7	Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій	8	2	2				4
	Модульний контроль	2						
	Разом	26	6	6				12
	УСЬОГО	60	14	14				28

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
			Аудиторна:					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
	Змістовий модуль 1. Специфіка роботи журналіста в кризових ситуаціях							
1	Кризові ситуації: український та світовий досвід. Безпека журналіста в кризових умовах	14	2	2				10
2	Професійні стандарти і вимоги в умовах кризових ситуацій	7						7
3	Специфіка збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій	7						7
4	Особливості журналістської етики в кризових ситуаціях	6						6
	Разом	34	2	2				30
	Змістовий модуль 2. Роль журналістики в кризових ситуаціях							
5	Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту)	14	2	2				10
6	Принципи поширення життєво важливої (гуманітарної) інформації в масмедіа	6						6
7	Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій	6						6
	Разом	26	2	2				22
	УСЬОГО	60	4	4				52

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Специфіка роботи журналіста в кризових ситуаціях

Тема 1. Кризові ситуації: український та світовий досвід. Безпека журналіста в кризових умовах

Типологія криз. Поняття «журналістика кризових ситуацій», її визначальні характеристики та місце у термінології масмедіа. Кризові ситуації у житті сучасної України та світу. Історія української журналістики кризових ситуацій. Кризові ситуації за кордоном в інтерпретації українських журналістів. Розвиток журналістики кризових ситуацій в інших країнах. Норми особистої безпеки в умовах кризових ситуацій (міжнародний досвід і практика). Специфіка роботи журналіста в умовах збройного конфлікту: оцінка ризиків та збір інформації у сірій зоні. Цифрова безпека (соцмережі). Роль міжнародних інституцій у журналістиці кризових ситуацій.

Рекомендовані джерела: основні — 1, додаткові — 1, 9, 11, 22, 25.

Тема 2. Професійні стандарти і вимоги в умовах кризових ситуацій

Баланс думок і дискусії щодо його дотримання в умовах кризи (надзвичайні події, збройні конфлікти, епідемії тощо). Відокремлення фактів від коментарів. Оперативність як важливий стандарт і його роль у сучасній мультимедійній журналістиці. Повнота інформації та її обмеження в умовах кризових ситуацій. Достовірність та винятки у використанні анонімних джерел. Правила дотримання стандарту точності й коректності.

Рекомендовані джерела: основні — 1–5, додаткові — 2, 3, 5, 6, 8, 15, 22 .

Тема 3. Специфіка збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій

«Типові» герої матеріалів із зон конфліктів (на прикладі російсько-української війни). Розуміння полярності думок і врахування цього чинника у підготовці журналістських матеріалів.

Специфіка інтерв'ювання людей, які постраждали внаслідок конфлікту. Принципи роботи журналіста з представниками різних вікових, гендерних, професійних груп у зоні конфліктів і катастроф. Ексклюзивність матеріалів із зон криз та їх роль для суспільства і масмедіа.

Рекомендовані джерела: основні — 1–5, додаткові — 3, 6, 7, 8, 9, 22, 24.

Тема 4. Особливості журналістської етики в кризових ситуаціях

Загальноприйняті (міжнародні) засади професійної етики в журналістиці. Етичний кодекс українського журналіста. Етичні дилеми в журналістиці кризових ситуацій. Мова ворожнечі як соціокультурний і комунікативний феномен. Особливості медійного висвітлення екстремальних ситуацій. Позитив

і негатив в інформації кризових періодів. Журналістські табу, питання нормативності лексики, межа коректності запитань тощо.

Рекомендовані джерела: основні — 1–5, додаткові — 3, 4, 6, 9, 15, 16, 24.

Змістовий модуль 2

Роль журналістики в кризових ситуаціях

Тема 5. Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту)

Фейки (неправдиві новини), маніпуляція та дезінформація в інформаційному полі кризових періодів. Патогенні тексти. Характеристики маніпулятивних «текстів». Необхідність критичного мислення в умовах кризових ситуацій. Аналіз і перевірка матеріалів соцмереж. Перевірка достовірності аудіо та відеоматеріалів. Проблема «істинності» тексту.

Рекомендовані джерела: основні — 1–5, додаткові — 6, 12, 18, 19, 24.

Тема 6. Принципи поширення життєво важливої (гуманітарної) інформації в масмедіа

Міжнародне право: норми та терміни. Норми міжнародного права в умовах збройних конфліктів і гуманітарних катастроф. Розуміння життєво важливої гуманітарної інформації. Способи її поширення. Взаємодія масмедіа та гуманітарних організацій. Відповідальність журналіста у випадку надання гуманітарної інформації. Вплив масмедіа (журналістів) на перебіг конфліктів.

Рекомендовані джерела: основні — 1–5, додаткові — 3, 6, 9, 15, 20, 21.

Тема 7. Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій

Структурування інформації залежно від формату засобів масової інформації. Специфіка створення продукту для ТБ, радіо, друкованих видань, нових медіа. Корпоративні правила подання інформації. Журналіст-фрілансер в умовах кризових ситуацій: права, обов'язки, статус.

Рекомендовані джерела: основні — 1–5, додаткові — 1, 8, 9, 17, 24, 25.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

денна форма навчання

№ теми	Завдання для самостійної роботи	К-ть годин	Бали
<i>Змістовий модуль 1</i>			
1	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
2	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
3	Підготовка до семінарського заняття	1	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
4	Підготовка до семінарського заняття	1	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
<i>Змістовий модуль 2</i>			
5	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
6	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
7	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5

заочна форма навчання

№ теми	Завдання для самостійної роботи	К-ть годин	Бали
<i>Змістовий модуль 1</i>			
1	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	6	5

№ теми	Завдання для самостійної роботи	К-ть годин	Бали
2	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	7	5
3	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	7	5
4	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	6	5
Змістовий модуль 2			
5	Підготовка до семінарського заняття	2	—
	Підготувати електронну презентацію за темою доповіді на семінарському занятті	2	5
	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	6	5
6	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	6	5
7	Самостійне опрацювання рекомендованих джерел за темою	6	5

Критерії оцінювання – виконання кожного завдання для самостійної роботи оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бал
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бали

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному середовищі. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

МКР-1; МКР-2. Модульна контрольна робота (за темою змістового модуля) складається з відповідей (письмових) на 3 питання. Два — аналітичного характеру (10 балів максимум кожне), та одне — практичне (максимум 5 балів), усього максимально — 25 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення семестрового контролю — *залік*.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування, підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Підсумкове семестрове оцінювання здійснюється на підставі набраних балів за всі види освітньої діяльності в процесі вивчення навчальної дисципліни.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90–100
Дуже добре	82–89
Добре	75–81
Задовільно	69–74
Достатньо	60–68
Незадовільно	0–59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

денна форма навчання

Разом: 60 год., із них: лекції — 14 год., семінарські заняття — 14 год., самостійна робота — 28 год., модульний контроль — 4 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Специфіка роботи журналіста в кризових ситуаціях (93 бали)				Змістовий модуль 2. Роль журналістики в кризових ситуаціях (76 балів)		
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Кризові ситуації: український та світовий досвід. Безпека журналіста в кризових умовах (1 бал)	Професійні стандарти і вимоги в умовах кризових ситуацій. (1 бал)	Специфіка збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій (1 бал)	Особливості журналістської етики в кризових ситуаціях (1 бал)	Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту) (1 бал)	Принципи поширення життєво важливої (гуманітарної) інформації в масмедіа (1 бал)	Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій (1 бал)
Теми семінарських занять	Кризові ситуації: український та світовий досвід. Безпека журналіста в кризових умовах (11 балів)	Професійні стандарти і вимоги в умовах кризових ситуацій (11 балів)	Специфіка збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій (11 балів)	Особливості журналістської етики в кризових ситуаціях (11 балів)	Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту) (11 балів)	Принципи поширення життєво важливої (гуманітарної) інформації в масмедіа (11 балів)	Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Семестровий контроль	Залік						

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання: навчальний посібник. Ніжин : ДС "Міланік", 2007. 223 с.
2. Буроменський М., Штурхецький С., Білз Е., Бетц М., Шюпп К., Казанжи З. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ : «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf>
3. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Харків : Фоліо, 2022, 446 с.
4. Конфліктологія : навчальний посібник / П. С. Прибутько та ін.; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет внутрішніх справ. Київ : КНТ, 2011. 136 с.
5. Коулман А. Стратегії кризових комунікацій. Київ : Фабула, 2023. 200 с.
6. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.

Додаткові:

1. Висвітлення конфлікту на Сході в українських медіа. Спеціальний звіт. Київ : ГО «Детектор медіа». 19 с.
2. Гальтунг И. Трансформація конфлікту мирними засобами. Трансценд метод. *Діалог різноманітностей*, № 12 (50), грудень 1999. URL: <http://http://www.wicc.net.ua/media/galtung-un-transcend-book.pdf>
3. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ : ТОВ "Софія-А", 2016. 184 с.
4. Експрес-оцінка психологічного становища дітей у Донецькій області. URL: <https://www.medbox.org/pdf/5e148832db60a2044c2d5774>
5. Ємельяненко Л.М., Петюх В.М., Торгова Л.В., Гриненко А.М. Конфліктологія: навч. посіб. / за заг. ред. В.М. Петюка, Л.В. Торгової. Київ : КНЕУ, 2003. 315 с.
6. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ : ВАІТЕ, 2016. 118 с.
7. Земляна І. Журналіст і (НЕ) безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах / Інститут масової інформації. Київ : Інститут масової інформації, 2016. 194 с.
8. Зубарева М. Робота з ЗМІ в кризових ситуаціях. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2350>
9. Криза. Кризове втручання // Соціальна робота. Короткий енциклопедичний словник. Київ : ІВО АПН, ДЦССМ, 2002. С. 245–246.

- 10.Критична ситуація. Самореалізація: словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / за ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухової. Київ : УДЦССМ, 2000. 260 с.
- 11.Лалл, Дж. Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід. Київ, 2002. 264 с.
- 12.Мещерякова О. В. Операції ООН з підтримання миру: усунення двозначностей. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. № 42. С. 70–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2008_42_13
- 13.Нагаєв В. М. Конфліктологія: курс лекцій. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0008959.pdf>
- 14.Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
- 15.Посібник з верифікації. URL: https://verificationhandbook.com/book_ua/
- 16.Потятиник Б. Екологія ноосфери. Львів: Світ, 1997. 142 с.
- 17.Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ : Києво-Могилян. акад., 2016. 504 с.
- 18.Практики громадських ініціатив. Збірка практик, створена та надрукована в рамках проекту ПРООН «Оперативне реагування на соціальні та економічні проблеми ВПО в Україні». 2015. 48 с.
- 19.Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
- 20.Профілактика конфліктів, трансформація правосуддя, забезпечення миру. Глобальне дослідження впровадження резолюції 1325 Ради Безпеки Об'єднаних Націй: довідкова інформація, США: ООН Жінки, 2015. 9 с.
- 21.Стандарти і етика журналістики в умовах конфлікту і кризових ситуацій. Рекомендації. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/12146/2014-12-19-standarty-i-etyka-zhurnalistyky-v-umovakh-konfliktu-ta-kryzovyykh-sytuatsiy-rekomendatsii>
- 22.Трубавіна І.М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа соціальнопедагогічної роботи з ними. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [наук. Журнал]*. Суми: СДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. № 8 (52). С. 434–464.
- 23.Як висвітлювати конфліктно вразливі групи населення URL: <https://imi.org.ua/advice/yak-visvitlyuvati-konfliktno-vrazlyvi-grupi-naselennya-infografika/>
- 24.Viner K. A mission for journalism in a time of crisis. URL: <https://www.theguardian.com/news/2017/nov/16/a-mission-for-journalism-in-a-time-of-crisis>

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Психологія війни. Як журналістам працювати з чутливими темами. Інститут масової інформації : мінікурс. URL: <https://imi.org.ua/news/do-17-kvitnya-reyestratsiya-na-kurs-psyhologiya-vijny-yak-zhurnalistam-pratsyuvaty-z-chutlyvymy-i45025>
2. Global Investigative Journalism Network. URL: <https://gijn.org/resource/investigative-journalism-manuals/>